

Checklist voor goede ondersteuning vanuit de Ambulante Dienstverlening aan dove en slechthorende leerlingen en leerlingen met tos in het regulier onderwijs

Met de invoering van Passend Onderwijs zijn de taken van de Ambulante Dienstverleners veranderd.

FODOK en FOSS hebben in 2014 op basis van de ervaringen van ouders deze checklist opgesteld, met als doel de onderwijsondersteuning vanuit de Ambulante Dienstverlening aan leerlingen in het regulier onderwijs te verbeteren en de betrokkenheid van ouders te vergroten.

Deze checklist is in eerste instantie bedoeld voor Ambulant Dienstverleners en andere professionals vanuit de onderwijsinstellingen voor leerlingen met een auditieve en/of communicatieve beperking.

Voor ouders van dove, slechthorende en tos-leerlingen in het regulier onderwijs zijn onderstaande zaken van belang.

Leerlingen vanaf 12 jaar dienen hier ook zelf zoveel mogelijk bij betrokken te worden.

1. Positie van de ouders

- 1a. Ouders worden geaccepteerd als ervaringsdeskundigen.
- 1b. Er vindt regelmatig en open overleg plaats met de ouders.
- 1c. Tenminste jaarlijks vindt een procesevaluatie plaats tussen ouders en onderwijsmedewerker.
- 1d. Ouders hebben zeggenschap en instemmingsrecht over het Ontwikkelingsperspectief van hun kind (handelingsdeel) en hierdoor ook over het onderwijsarrangement.
- 1e. Ouders hebben zeggenschap over de communicatieondersteuning voor hun kind.
- 1f. Ouders hebben zeggenschap over de bejegening van hun kind.
- 1g. Voor ouders met een kind in het regulier onderwijs is vertegenwoordiging in de medezeggenschapsraad van de instelling inmiddels geregeld. Ook medewerkers van de instelling kunnen ouders motiveren om zich kandidaat te stellen voor de MR.
- 1h. Het is ouders duidelijk waar zij met eventuele vragen, onvrede en klachten terecht kunnen.

2. Soort begeleiding

- 2a. Voor ouders moet helder zijn welke functies vanuit de Ambulante Dienstverlening voor het ondersteunen van leerlingen beschikbaar zijn en hoe deze functies zich van elkaar onderscheiden.
- 2b. Als er sprake is van meerdere begeleiders vanuit de Ambulante Dienstverlening voor een leerling, is het van belang dat er één vaste contactpersoon/coördinator voor ouders en kind is.

3. Deskundigheid/competenties op niveau Onderwijsinstelling:

- 3a. Er is specifieke aandacht voor de attitude naar ouders en leerlingen.
- 3b. Alle medewerkers nemen regelmatig deel aan intervisie ten aanzien van hun kennis en functioneren. Hiermee wordt meer transparantie en kwaliteit beoogd.
- 3c. Onderwijsmedewerkers delen informatie, zoals bijvoorbeeld relevante literatuur en zelf ontworpen of aangepaste materialen, met elkaar en stellen deze weer beschikbaar aan derden (school, ouders). Belangrijk is dat er een centrale database komt, die voor alle betrokkenen toegankelijk is.
- 3d. Er is voldoende aandacht voor specialisatie ten aanzien van de drie doelgroepen doof, slechthorend en tos, opdat iedere leerling maximaal passende ondersteuning krijgt. Specialisatie is de voorwaarde voor borging van kwaliteit en voor het bieden van maatwerk.
- 3e. Onderzocht moet worden hoe specialisatie op lichte en medium onderwijsarrangementen kan worden bereikt.
- 3f. Er vindt regelmatig kennisuitwisseling plaats tussen onderwijsmedewerkers die werkzaam zijn in het speciaal onderwijs en de andere onderwijsmedewerkers van de Ambulante Dienstverlening.
- 3g. Er dient sprake te zijn van een structurele uitwisseling, afstemming en samenwerking tussen medewerkers in zorg voor en onderwijs aan de betreffende leerlingen.

4. Deskundigheid/competenties op niveau Onderwijsmedewerker:

- 4a. Onderwijsmedewerkers hebben voldoende expertise over en aandacht voor de taalontwikkeling van de leerlingen en brengen deze over aan de reguliere school.
- 4b. Onderwijsmedewerkers hebben voldoende expertise over en aandacht voor de Gebarentaal en Dovencultuur en brengen deze over aan de reguliere school.
- 4c. Onderwijsmedewerkers hebben voldoende expertise over en aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen en brengen deze over aan de reguliere school.
- 4d. Onderwijsmedewerkers hebben specifieke aandacht voor de seksuele vorming van de leerlingen en brengen die kennis over aan de reguliere school.
- 4e. Onderwijsmedewerkers zijn goed op de hoogte van de ondersteuningsmogelijkheden en hulpmiddelen voor de doelgroep (tolken Gebarentaal, schrijftolken, teletolken, fm-apparatuur, CI, enzovoort).
- 4f. Onderwijsmedewerkers hebben kennis van het Overzicht Aanpassingen toetsen en examens van Siméa en de reikwijdte ervan en delen die met de reguliere school.
- 4g. Onderwijsmedewerkers hebben kennis van vervolg-/beroepsopleidingen in relatie tot de mogelijkheden van de leerling en ze kunnen een juiste sterkte-zwakke analyse van de leerling maken.
- 4h. Onderwijsmedewerkers hebben kennis van de sociale kaart, zowel regionaal als landelijk. Gedacht kan worden aan het trainingsaanbod Sociale Vaardigheid, aan de GGz voor doven en slechthorenden, opvoedingsondersteuning, en zeker ook aan ouder- en jongerenorganisaties.

Houten, 1^e versie april 2014, update april 2018.

FODOK, www.fodok.nl

FOSS, www.stichtinghoormij.nl

Contactpersonen:

Mariën Hannink (FODOK; m.hannink@fodok.nl)

Arend Verschoor (FOSS; foss@hetnet.nl)

Aanhangsel bij de checklist:

Ambulante Dienstverlening en de gesprekken met ouders

FODOK en FOSS hebben de onderwijsinstellingen voor leerlingen met een auditieve en/of communicatieve beperking kritisch benaderd over de wijze waarop vooral in de beginperiode van passend onderwijs de onderwijsarrangementen zijn vastgesteld en vervolgens meegedeeld aan de ouders.

Vooral bij sterk teruglopende uren voor ondersteuning heeft dit bij ouders tot onrust en boosheid geleid. Deze werkwijze is ook niet in overeenstemming met de afspraken die hierover zijn gemaakt. Afgesproken is dat er een op overeenstemming gericht overleg met ouders moet plaats vinden met als doel het bieden van maatwerk voor elk kind. De onderwijsinstellingen hebben inmiddels laten weten dat zij hun medewerkers nogmaals zullen wijzen op de juist werkwijze. Met de betreffende ouders worden afspraken gemaakt om het overleg alsnog te voeren.

FODOK en FOSS hebben de volgende lijst gemaakt met aandachtspunten voor ouderbetrokkenheid, waar de betrokken onderwijsinstellingen mee hebben ingestemd.

Noodzakelijke stappen van de Ambulante Dienstverlening richting ouders bij (hernieuwd) vaststellen van het onderwijsarrangement:

Algemeen:

- Neem ouders serieus en heb een open houding naar ouders;
- Wees helder over de argumenten vanuit de Ambulante Dienstverlening;
- Sta open voor de argumenten van ouders;
- Bespreek voorstellen voor vermindering van ondersteuning altijd eerst terdege met de ouders;
- Wees transparant over de besluitvorming;
- Maak duidelijk aan ouders dat besluiten niet in beton gegoten zijn, maar dat maatwerk het doel is en dat er ook gedurende het schooljaar gemonitord wordt;
- Maak bij het aflopen van de ondersteuning vanuit de Ambulante Dienstverlening duidelijk dat er wellicht in een later stadium weer advies/ondersteuning gevraagd kan worden.

Bij overeenstemming ouders en Ambulante Dienstverlening over onderwijs- en ondersteuningsbehoefte:

- Spreek de termijn af voor een evaluatiegesprek (bv. halverwege het schooljaar);
- Bied ouders expliciet de gelegenheid om tussentijds om een gesprek te vragen;
- Telefonisch overleg waar het kan, face to face waar het moet.

Bij géén overeenstemming ouders en Ambulante Dienstverlening over onderwijs- en ondersteuningsbehoefte:

- Organiseer actief gesprekken met ouders en doe dat face to face;
- Wijs ouders actief op bezwaarmogelijkheden, second opinion, Geschillencommissie;
- Leg eventueel de casus voor aan FOSS en/of FODOK;
- Maak steeds duidelijk dat de visie van ouders wordt gerespecteerd, ook als je het niet eens wordt;
- Spreek korte termijnen af (6 à 8 weken) om te evalueren;
- Bied ouders ook dan expliciet de gelegenheid om tussentijds om een gesprek te vragen;
- Ook voor deze evaluatie geldt: telefonisch overleg waar het kan, face to face waar het moet.